
✽ شرح الاصول العشرة ✽

✽ بسم الله الرحمن الرحيم ✽

الحمد لله الذي وضع الاصول لتأسيس بناء الاصول
والصلاة والسلام على حضرة الرسول الذي هو
مفتاح كل مسئول وعلى آله واصحابه المبشرة لاسيما
العشرة (اما بعد) فهذا شرح الاصول العشرة
المنسوبة الى الشيخ العالم العارف المشتهر بابي الجناب
نجم الدين الكبري قدس سره وعمم بره التمس مني
بعض الاصحاب ان اوضحها باللسان التركي الجلي

ليكون افهم الكلام الجبلى الالى فاجبته رجاء للوصول
 من طريق الاصول والله الميسر للامال وما يقضى
 اليها من صالحات الاعمال وهو المولى المولى فى البداية
 والنهاية والولى المتولى للارشاد والهداية (قوله)
 الطريق الى الله بعدد انفس الخلايق * معلوم
 اوله كه يومقاله كلمات شهيره مشايخند ركه معانى
 لطيفه بي مشتملدر اوليكيسى بودر كه الله تعالى به
 موصل اولان اصناف خلائقك نفسلى عددنجه
 درنفس فانك قهجه فم وانفدن داخل وخارج
 اولان ريحدر كه بكرمى درت ساعتده بكرمى درت
 بيك نفسدر پس هر كسك عمرى آخرته دك اولان
 نفسلك عددنجه حقه كيدر يولى وارد زيرا
 هر نفس حقد بر يولدر كه سالك حق اولان كيمسه
 هر نفسده بريول آلور ابن سبيل هر خطوده يعنى
 هر آدمده بريول الديغى كبي يعنى كچه يولبر
 وليكن هر آدم اول يولك نها ينده ايصاله وسيله
 اولغله كو ياهر آدمده بريول المش اولورو بورادن

دیمشگر کہ ہر کس نفسی وساعتی محافظہ ایتک
 کر کدر زیرا نفس وساعت ضایع اولیجق کون
 دخی ضایع اولور و کونک ضیاعیلہ ہفتہ وانکلہ
 شہر وشہرایلہ سنہ وسنہ ایلہ تمام عمر ضایع اولور
 انکچون انفاسی محافظہ لازمدر وحکیم سنایی
 دیمشد کہ (صافیان دردمی دو عید کنند) عنکبوتان
 مکس قدید کنند (یعنی صوفی حقیقی کہ ذوق
 حقدن ذائق ونفس رحمانی بہ لایق اولہ ہر برنفسدہ
 ایکی عید ایدر یعنی داخل اولان نفسدہ بر عید
 وخارج اولان نفسدہ، دخی بر عید ایدر کہ فی الحقیقہ
 بر نفس عدا اولور اگرچہ عیدی ایکیدر کہ دخول
 وخروج اعتباریلہ در وعیددن مراد سیر جمال
 ایلہ سرور و ذوق وصال ایلہ جبورد راشته عاشقار
 بو ایکی عیدی ایتد کلرنی وقتدہ عنکبوتلر یعنی
 اور مجکلر سکلر قدید ایدر یعنی زاهدلر بیرامہ ایرمک
 ندر بیلزلر بلکہ قربان بیرامندہ خلق لحم قربانہ
 مشغول اولدقلری کبی نذر دخی اعمالہ سعی ایدرلر

تا که اکل لحم جنتده ایدهل ونعیم اخرت ایله متعم
 اولالرمع هذا رؤیت جمال الهی نعیم جنتک
 فوقنده در ولکن من لم یذق لم یعرف ووجوبجه
 اغزینک دادینی بلیان آدمه نه دیملودر (سؤال
 اولنورسه) اضاعت انفس ایتوب هر نفسده
 عیدایتمکه امکان اولورمی (جواب بودر که) اولور
 زیرا رسول الله صلی الله علیه وسلم بیور مشلردر که
 (صنف من اهل الجنة لا یستر الرب عنهم) یعنی
 اهل جنتدن بر طائفه واردر که الله تعالی انلردن
 هیچ بر نفسده محتجب اولماز بلکه انلرحقه نظر
 دائمله ناظرلردر وینه حدیثده کاور که (واسألك
 لذة النظر الی وجهک الکریم ابداداً عما سر مدا)
 یعنی بوراده نظری تأیید ایله قید ایتد وکنندن
 ظاهر اولور که انبیاء علیهم السلام واکمل اولیا
 قدس الله اسرارهم که انلره مقر بلر وصدیقلردیرلر
 انلردا تماذت نظر ایله متلذذلردر زیرا انلرقاب
 قوسین مرتبه سنده جمع و فرقی و سکر و صحوی جمع

ایتش لر در پس هر حالده مشاهد لر در کر کسه صور
 مختلفه و احوال متوعه ده اولسون زیرا مقصود
 اولان تجلیء مطلقدر یوخسه خصوص ماده
 دکل شمول جهتد نکه تجلیء حق غوم و شمول
 اوزرینه در فافهم جدا الحاصل انسانده اولقدر
 استعداد واردر که قابی خاق ایله و قلبی استغراق
 شهودده اولق ممکندر و بومقامندر که عارفک
 نفسی تسبیح و منامی عبادتدر یعنی عارف ایچون
 غفلت یوقدر بلکه یقظه و منامده بیداردر نتکیم
 غیر یلر ایچون یقظه یوقدر بلکه خواب و بیدار بده
 نائلر در نتکیم بطریق الاشاره قرآنده کلور *
 ومن آیاته منامکم باللیل والنهار * و حدیثده کلور
 (اناس نیام فاذا ماتوا انبھوا و یتقظوا) اشته
 بونلر عوام ناسدر که حقه طریق عامدن بدایت
 مطلقه ایله کیدر لر یوخسه طریق خاصدن هدایت
 مقیده ایله کتزلر که مطلوب اصلی بودر فاعرف جدا
 (وایکنجیسی بودر که) اسماء الهیه دن هر بر اسمک

عبدی وارد در که اول اسم انک هر بیسی در اگر چه
 مسمی بر در پس جهاتک اختلافتدن مسمانک
 اختلافی لازم کلمه بلکه هر اسمک محکومی اولان
 عبد کندی اسمنک جهتندن طوغری حقه کیدر
 بابانه کتمز زیرا بوراده یابان یوقدر شول و جهندن
 که ساوک دیدکاری معنی دور یدر یو خسه خطی
 دکلدرب معنی هر کس دونه دونه اخر والیه ترجمون
 موجبجه حقه رجوع ایدر وانی ارزولیب کیدر
 واکا واصل او نور شول دائره نک اولی اخرته ملتقی
 اولدیغی کبی نظر ایله که اول دائره نک من کزنده
 اولان نقطه اول دائره نک اطرافنه سراپا ناظر در
 و هر طرف دخی اکا دائره در نتکیم حضرت
 کعبه نک شرفها الله تعالی چوره سنده اولان
 قبه لک جمیع اطرافدن کعبه یه نظری برابر در
 اشته بودر که بعض عرفا دیمش لردر کعبتینک
 چوره سی یک جهتین (عکس دو شمشدر اکاست
 جهات) یعنی کعبتین که شش خانه پر عظیمدر که

خانه زنده نقاطه مختلفه سی وادر التي نقطه وضع
 اولان خانه به کلمه در ایدی بوسر الهی و نقش
 غریبدر که عالم آفاده دخی جاریدر زیرا
 جهات ستک مخلوقاتی اسمای مختلفه به و بونلر
 دخی مسمای واحده ناظرلر و اول ذات احدیه به
 محاذیلردر پس هیچ نقطه صور به و حقیقیه دن
 منحرف اولش یوقدر و بومقامه اشارت ایچون
 حضرت هود علیه السلام لسانندن بطریق
 الحکایه قرآنده کلور * ما من دابة الا هو آخذ
 بناصيتها ان ربي على صراط مستقیم * و بومقامدندر
 که بعض کل توسیع دائره رحمت ایتشلردر
 ولکن حقایق شناس اولسانلر فهم ایندکری
 مواضعده سکوت ایتزلر بلکه بی ادبک و اطاله
 ایدرلرای مؤمن اگر بومقامی ذوقله ادراک ایلدکسه
 مائده معرفندن خصه مند اولدک ولکن سعی
 ایله که امر الهی بولنه کیده سک اگر استعدادک
 وار ايسه والاجیع خالق حقلک عماددر قال الله

تعالیٰ * ان کل من فی السموات والارض الا اتی الرحمن
 عبدا * واکن هر بری طریق امر ده دکادر بلاکه
 کیمی فاسقدر والله لایهدی القوم الفاسقین *
 وکیمی دخی کافر در * والله لایهدی القوم الکافرین *
 پس هدایت مطلقه و مقیده بی جمع ایدن انسان
 کاملدر قال الله تعالیٰ * ان من یمشی مکبا علی
 وجهه اهدی ام من یمشی سو با علی صراط مستقیم
 * (واو چنجیسی) بودر که نقدر مکونات واریسه
 هر بری حقه بری مگونه طریق اولدیغی کبی
 نقدر اخلاق حسنه دخی واریسه هر بری حقه
 بری ولد رزیرا وارد اولمشدر که (تخلقوا باخلاق الله)
 وینه کلور که (ان لله ثلاثمائة وستین خلقا من
 لقیه بخلق منها مع التوحید دخل الجنة) یعنی
 الله تعالیٰ نك او چیوز التمش خلق حسنی واردر که
 بر کیمسه موحد اولوب بو اخلاقدن بر یله الله تعالیٰ به
 ملاقی اولسه اهل جنت اوله بو اثناده حضرت
 ابی بکر الصدیق رضی الله عنه سـؤال ایدوب

یا رسول الله بو اخلاقدن بنده بر خلق وار میسر
 دید که جناب نبوت صلی الله علیه وسلم بیوردیلر
 یا ابا بکر بو اخلاقک یا لکن بری دکل باکجه جمله سی
 سنده موجودر و بو اخلاقک حق تعالی به احبی
 سخنادید کبری صفتدر اشته بورادن فهم اولنور که
 حضرت صدیق جنتک سکر قیوسندن بله دفعه
 واحده داخل اولسه کر کدر زیر ابواب ثانیه نک
 جمله سندن دخوله سبب اولان اعمالی جامع اولمشدر
 پس هر خلقک جذیله الله تعالی به مهتدیدر و انکن
 بری برلینه نسبتله تفاوتلری واردر مثلا سخنا
 الیه تخلیق ایدن سائر دن حقه اقر بدر و کذلک عالم
 بالله اولنلردخی سائرله قیاس اولنمز لرش-ول
 وجهد ندر که علم صفت شریفه الهیه در
 و دیمشدر که بینه و بین الله احسن الاخلاق رضا
 و تسلیم و بینه و بین الناس حسن الخلق و سخنادر
 فاعلم ذلك فانه من المهمات و (در دنجیسی بودر که
 کثرت طرق حرف و صنایعه اشارتدر که بونلردن

هربری حقه یولدر و مراتب دخی بویه در سلطنت
 و وزارت و فتوی و قضا و تدریس و امثالی کبی
 انکچون بعض کبرا بیور مشلدر اگر ابراهیم
 بن ادهم بنم زمانده اولایدی تحتده ایکن انی
 ارشاد ایدردم یعنی سلطنت وانک مراتبی اسماء
 الهیه یه داردر که سالک کندی نفسده معرفت
 و مشاهده سنه طالب اولدیغی اسمای دخی بونلدر
 پس عین آفاق عین انفسدر ولیکن مرشد کامل
 اولمچق هدایت خاصه بولق مشکلدر الحاصل
 صنایع و علومده اختلاف اولدیغی رحمتدر نتکم
 حدیثده کلرر (اختلاف امتی رحمة) کذلک هربری
 حقه موصلدر ولیکن جهت ایصال مکاشفدن
 غیری به مجهول اولغله ماسوی و قاطع الطری بقدر
 دینلور بلکه عین حق و عین طری بقدر که تجلیات
 الهی دن معدوددر پس بونلرک قنغیسی جانبدن حقه
 توجه بولور سه وصلت میسر در قال تعالی (ومن
 حیث خرجت فویل وجهک شطر المسجد الحرام یعنی

اختلاف جهاتك وحدت مسماده تأثيری یوقدر
 كهبه كبی جوانب واطرافدن سالكاره مطلب
 واحددر پس آیت مذکوره اشارتیه هرنه
 صنعتدن ومرتبه دن و علمدن حقه خروجیه
 طالب اواسه یاب وصوله دخولی مقررردیمكدر
 چونكه اشیا مظاهر اسمادر ذكر اولان ضایع
 وامثالی دخی اشیا دن وموصل حق اولان دلالاتندر
 مثلا هوا حی اسمنه مظهردر كه متحرکدر
 وصومحیی اسمنه مظهردر كه دفع هلاك ایدر
 وعلی هذا پس خباز دخی نافع اسمنه وخبز فیوم
 اسمنه مظهردر زیرا فیوم حیوان رزقله در
 وعطار اهل میراندر كه تسویه کفتین وتعديل
 عدل اسمنه دأردر كه اهدنا الصراط المستقیمده
 اولان استقامت اعتدالیه اکاناظردر وروایح
 طیبه سی اولان نسنه لاسماء جلالیه ومر اولان
 اسماء نافعہ در زیرا (کل مردواء) دینلمشدر
 ومملاك اولان نسنه لراسماء جلالیه درزهر

و امثالی کبی و سلطنت اسم اعظم در و وزارت اسم
 وکیل و فتوی اسم علیم و تدریس و تعلیم دخی
 (و علم الاسماء) سریدر و قضا ان ربك یقضی
 یدنهم یوم القیمة * رمزیدر و اسم مسمایه دالدر
 اگر اول اسمک صاحبی مبتدی ایسه عین
 مسما در اگر منتهی ایسه پس قاضی حقدرو سائر لر
 دخی اکا کوره در که ار باب معرفت عندتده
 اصلاحک یوقدر و مؤذن (و الله یدعوالی دارالسلام)
 مضمونه تلو یحدر و امام (ان الله یقول علی
 لسان عبده مع الله لمن حده) مفهومنه اشارتدر
 و شیخ مرشد * بل الله یزکی من یشاء * فحواسته
 ایمادر و مشتری و بایع (ان الله اشتری من المؤمنین *
 آبتندن معلومدر ایمدی چونکه کند که صا تر سن
 امتان آتده که شر کدر و حیاتی قو که اسماء اماناتدر
 محمد صادق الامین در صلی الله علیه و سلم ورثه
 امت انک مظاهریدر پس خائن اولان مظهر
 امین اولان از ودکان و خانه سنک وجودیدر که

موجد و صانع و خالق و مصور و امثالی اسمانك
 تبايجی در واهل هدايت هادی واهل ضلالت
 مضیل اسمی دائره سنده در و مدح صفت و ذاته
 و عین واحده در که ستر حقیقت دبدکگری بودر
 کثرت تعیناتك و حدنه صرری روزنه لردن عکس
 ضوء شمس کبی که ضوءك تعددی روزنه لرك تعددی
 حسببيله در و الاشمس کماهی عین واحده و ضوء
 واحد در اشته سکا بر مقدار اشارت که واقع
 اولدی سنی اجمالدن تفصیله ارشاد ایچوندر
 زیرا شئون الهیه به نهایت یوقدر و تجلیات حق
 حددن ار تقدر و هر نسنه بالطف یوزندن اگر لطیفه
 مظهر ایسه و یا قهر یوزندن اگر اسم قهاره مظهر
 ایسه حقه موصلدر زیرا حق جامع الاسماء
 فاعلم ذلك و اعلم حتی یتیسر لك الوصول الی الله
 عزوجل * و طریقنا الذی * نشرع فی شرحه
 اقرب الطرق الی الله و اوضحها و ارشدها *
 یعنی بزم شول طریقتمز که شرح و بیانه شروع

ایدرز یعنی شمدنصکره شرح اینست که اگر حقّه
 موصل اولان یوللرک افرییدر که اندن اقرب
 یول یوقدر بلکه سائر یوللر اکانسبتله کمی قریب
 و کمی بعیددر و اوضح الطریق قدر که محجّه بیضا در
 وارشد الطریق قدر که اکا سلوک ایدن چب کتمز
 و جاده دن چیمقز و سهولتله منزله واصل اولور
 * و ذلك لان الطرق مع كثرة عددها * محصورة
 في ثلاثة انواع * یعنی اقرب و اوضح و ارشد
 او اذینک یانی بودر که طریق حقّه کثرت عددیله بله
 یعنی هرندکاو چوقدر که انفاس خلایق قدر در
 بویله ایکن ینه کلیانی و جنسی اوج نوعه منحصره در که
 بو اوج نوعدن زیاده تقسیمه صالح نوع یوقدر *
 احدها طریق * اریاب المعاملات بکثرة الصوم
 و الصلاة و تلاوة القرآن و الحج و الجهاد و غیرها
 من الاعمال الظاهرة * یعنی اول اوج نوع طریقک
 اولکیسی معاملات شرعیه اریابینک طریق
 در که کثرت صوم و صلاة و تلاوت قرآن و حج

و جهاد و بونلرك غیری اعمال ظاهره ایله مقید
 اولور نتکیم زمان تابعین و تبع تابعنده بونلر کثرت
 اوزریتیه ایدی کرک حرمینده و کرک شام و مصر
 و بغداد و بصره و کوفه و امثالنده و بونلرك
 ارالنده بعضیلری صائم الدهر ایدی لکه ایام عیددن
 غیریده افطار ایتمزلر و بعضیلر عزابه اشتغال
 کوسه تر لر دی عبدالله بن مبارک و امشالی کبی
 و بعضیلر حجه حریر ایدی اهل بغدادک بعض
 عابدلری کبی و بومقوله اعمال ظاهره جسده منوط
 اولغله اعمال ظاهره دیدیلر * وهو طریق الاخیار
 فالواصلون بهذا الطريق فی الزمان الطویل
 اقل من القلیل * یعنی طریق مذکوره طریق
 اخیار دیدیلر که انک سالک لری خیرات و حسنات
 و اعمال ظاهره صالحه یه مشغولار در پس عامل
 خیر اولنلر دخی بالنسبه خیر الناس اولورلر انک چون
 بونلر اخیار دینلر دیکه اهل خیر دیمکدر پس
 بو طریق بقله زمان طویلده حتمه واصل اولنلر اقل

قلیدر یعنی آردن از درز پراطر بق زهد در طریقی
 عشق دکلدر انکچون طول زمانه محتاجدر که
 عاشقک اوچ سنهده قطع ایندوی منازلی انلر
 اوتوز سنهده قطع ایدرلر مع هذا بودخی هر بر بنه
 میسر اولماز بلکه اکثری یولده قالورو بونلرک
 اشبهلرندن بر یسی فضیل بن عیاض در که مکده
 مجاور ایدی ای مؤمن اشته طول زمانده واصل
 اولانلر ائم سالفه کبی اولورلر که درت بشیوز سنه
 عبادت ایدوب یای کبی قاهتلری بوکیلور و اوق کبی
 اینجه لوردی الله تعالی بوامت مرحومه بی بویله
 طول عمر ایله معمر قلمادی زیر مقصود مدت قلیله ده
 دخی حاصل استعداد وفرشده اولیجق پس کمان
 کبی منحنی اولمغه حاجت قالماز * و ثانیها طریقی
 اصحاب المجاهدات و الریاضات فی تبدیل الاخلاق
 و تزکیة النفس و تصفیه القلب و تجلیة الروح و السعی
 فیما تعلق بعمارة الباطن) و اول اوچ نوع طریقی
 ایکنجیسی اصحاب مجازات و ریاضات طریقی در که

تبدیل اخلاق ذمیه ده و نفس اماره بی اندن پاک
 آنکه چالشور کبریا و حسد و عجب و حب مال
 و حب جاه و امثالی کبی و قلبی نور توحید و حضور
 مع الله و قطع تعلقات تصفیه ایدر لرزیرا قلب اینده در که
 صفوت و صفات قبول ایتد کجه تجلی الهی به
 مظہر اولماز و تعلقات ماسوادن اکا کدورت و ظلمت
 و پاس حاصل اولور و دخی معرفت الهیه ایله
 تجلیه ایدر یعنی جلا و برلر و معرفت الهیه
 مقبوله اودر که نتیجه تقوی و عمل صالح و سلوک
 اوله والا اکا عرفت شیطانیه مر دوده دیرلر
 زمانه ده اهل مکر و استدراج و مدعیان و فسقہ نیک
 معرفت لری کبی که کندیلری خیانت طبیعیه و نفسانیه
 ایله متلوث و متنجس لری ایکن طیب و طهارت دعواسنه
 دو شمشلر و معرفتدن دم اوز مشلر دراشته عمارت
 باطن ذکر اولنان و جوہله اولور لاف و کزاف ایله
 اولماز حتی بیچہ ریاضت کشلر واردر که بش
 اون کونده بر افطار ایدوب صوم و صلاۃ ایدر لر کن

بهینه معارف الهیه به نائل اولامشدر در بلاکه انلرک
 ریاضتلی رضات رهپانه دونمشدر اگرچه بعض
 ثمرات خارجیه سهر وصمت وعزلتک اولدیغی
 کبی مثلا بعض مقالات سـویلرلر که معانیسدن
 بی خبرلر در و خوارق عاداتله مبتلی اولورلر
 بعض مغیباتدن اخبار وهواده ظیران وصـوده
 جریان وطنی مکان وامثالی کبی وبونلری مقاصد
 قیاس ایدوب اکوانده بند اولوب قالورلر و کشف
 ملک و کشف جن و کشف قبور و کشف ضمیردخی
 بو بندلرک ایچنده در پس ریاضتک مقبولی اودر که
 انسانه رقت وصفوا و انس بالله ایراث ایلیه و کون
 اندن ذاهب اوله هرته اولورسه و اوصاف
 بشریه دن انی تطهیر ایدنه وعزت الهیه وسلطنت
 ربانیه ومقام صمدانی حصوله کله ومجاهده
 نفسه دشوار اولان وجهله معامله در واعمال
 نفسیه دید کلری صبر وتحمل اذی وملذذات
 نفوسدن قلیله رضا وهوجوده قناعت کافی دکل

ایسه ده وغیری شکر وادن نفسی حبس ایلمک
 نظاً ریدر * وهو طریق الارار فالواصلون
 بهدنا الطريق اکثر من ذلك الطريق لیکن الوصول
 بذلك منهم من النوادر * ذکر اولئمان طریقہ
 طریق ارار دیر لر زیر ابونلر برظاہر و برباطنی وجودہ
 کنور مشلردر انکچون ارار دیمک لایق اولشلردر
 پس بو طریقہ حقہ واصل اولنلر اولکی فریقدن
 اکثر در اگرچه بونلردن بو طریقہ واصل اولنلر
 دخی فی نفس الامر نوادر دندر یعنی فریق اولہ
 نسبتله کثرتلری و ارایسه ده ینہ کله جک سائر لہ
 کوره قلت و ندرت اوزرنہ در تکبیم امور اضافیہ نک
 شانی بودر کہ یرنسنہ مافوقنہ کوره قلیل و ماتحتہ
 کوره کثیر در دینلور حیوان کی کہ جمادہ کوره
 قلیل و انسانہ کوره کثیر در * کما سأل ابو منصور
 عن ابراهیم الخواص فی ای مقام تروض نفسک *
 خواص و اوک تشدید ایله در بوامت ایچنده
 ایکی ابراهیم کلشدر کہ بری ابرهیم بن ادهم و بری